

‘Spannend, vlot geschreven, ironisch en vol
grote menselijke gevoelens.’ – NRC

PIERRE LEMAITRE DE STILTE EN DE WOEDE

XANDER

ROMAN

Iedereen had zo zijn redenen

Vanaf begin februari hield het vooruitzicht van de 'processie van de Pelletiers' alle gezinsleden bezig, zowel de ouders, die de traditie in ere wilden houden, als de kinderen, die zich er elk jaar aan probeerden te onttrekken. Tijdens deze ceremonie, op de eerste zondag van maart, werd in Beiroet de oprichting herdacht van de zeepfabriek die Louis Pelletier 'het familiebedrijf' bleef noemen, maar die in werkelijkheid alleen van hem was. Het gezin moest in optocht naar de Rue de la Marseillaise lopen, tegenover de douaneloodsen, de fabriek bezichtigen en vervolgens terugkeren naar de Avenue des Français voor de lunch, na een tussenstop in Café des Colonnes voor het aperitief.

'Het ontbreekt alleen nog aan een kranslegging en een minuut stilte,' zei François weleens.

Zijn vader was zeer gehecht aan deze viering, die volgens hem de 'geest van de Pelletiers' belichaamde (niemand wist wat hij daar precies mee bedoelde) en waarvan de organisatie hem maandenlang bezighield. Angèle, zijn vrouw, vroeg zich altijd af waaruit de voorbereiding kon bestaan van een evenement dat al dertig jaar lang op precies dezelfde manier verliep. 'Dat kun je niet begrijpen,' antwoordde haar man dan. Angèle begreep het maar al te goed. Deze herdenkingsplechtigheid was een uiting van zijn vurige verlangen naar de rol van patriarch. Hij had altijd al geprobeerd om van onbeduidende gebeurtenissen 'familietradities' te maken, maar had daarin geen gelukkige hand gehad,

om het zacht uit te drukken. Toen de kinderen nog thuis woonden, waren zijn voorstellen – een halfjaarlijkse familiebijeenkomst, een jaarlijks uitstapje naar de ruïnes van Baalbek of zelfs, bescheidener, een zondags bezoek aan de Gaumont-Palace bioscoop – allemaal op niets uitgelopen. Daarom klampte hij zich met de moed der wanhoop vast aan de verjaardag van de zeepfabriek en ging zelfs zo ver om de reis te betalen voor zijn kinderen, die inmiddels allemaal in Parijs woonden.

De dood van Étienne, de jongste zoon, vier jaar eerder, had een grauwsliuer geworpen over de familiebijeenkomsten en het voortbestaan van die heilige bedevaart in gevaar gebracht, maar meneer Pelletier had er een extra reden in willen zien om ermee door te gaan, ‘ter nagedachtenis aan Étienne’, die er overigens altijd maling aan had gehad, maar als het over dit onderwerp ging wendde meneer Pelletier alle middelen aan.

Angèle hechtte er veel minder belang aan, maar ze steunde hem omdat ze niet vaak de gelegenheid had haar kinderen om zich heen te verzamelen. ‘Om je vader een plezier te doen...’ schreef ze hun elk jaar, iedereen begreep dat ze het over zichzelf had. Dus zaten de kinderen, Jean, François en Hélène, klem tussen de halsstarrigheid van hun vader en het verholde aandringen van hun moeder. Ook al deden ze hun uiterste best om allerlei smoezen te verzinnen, ze verzetten zich alleen maar voor de vorm. Wat hen al vanaf februari dwarszat, was niet zozeer het jaarlijkse corvee om naar Beiroet te gaan, als wel de vermoeiende verplichting om op hun leeftijd nog te moeten gehoorzamen aan een vaderlijk dwangbevel.

Ook dit jaar had iedereen zo zijn redenen om te proberen zich aan deze verplichting te onttrekken.

Hélène maakte zich vreselijk zorgen over een verraad, Jean was bang voor een faillissement.

En wat François betrof, hij had geen leven meer sinds Nine was verdwenen. Haar baas had haar naar Normandië gestuurd voor een taxatie. Ze was dinsdagochtend vertrokken en zou vrijdag weer terug moeten zijn.

Niemand in de trein, de vorige avond.

Geen bericht.

De receptionist van haar hotel verzekerde hem dat ze aan het eind van de middag met haar koffer was vertrokken.

Sindsdien geen nieuws meer.

François was op het perron blijven wachten tot aan de laatste trein uit Rouen, hij was om middernacht ziek van ongerustheid naar bed gegaan.

Als iemand hem had gevraagd wat het belangrijkste was in zijn leven, zou hij ondanks zijn passie voor *Le Journal du Soir*, waar hij werkte als verslaggever, zonder aarzelen Nine hebben genoemd. Het was voor allebei liefde op het eerste gezicht geweest, ze hadden zich al bij hun tweede ontmoeting op elkaar gestort, Nines lichaam was het antwoord op al zijn verwachtingen, hij kende er inmiddels elke millimeter van. Haar geur, haar huid, haar warmte, het satijn van haar lippen en het fluweel van haar driehoekje waren in vier jaar zijn hele wereld geworden. Ondanks haar zwijgzaamheid was Nine dol op zijn nabijheid, ze wekte de indruk dat ook zij was thuisgekomen en niet meer wilde vertrekken, al wilde ze nog steeds niet denken over samenwonen.

Had hij erop moeten aandringen met haar mee te gaan?

Toen hij had geopperd vrij te nemen om haar te vergezellen, was Nine kwaad geworden.

‘Je hoeft niet voor me te zorgen! Je bent mijn vader niet!’

Ze kon er niet tegen als hij haar probeerde te helpen. Dat zie je wel vaker bij weeskinderen, had François gedacht, ze willen niet afhankelijk zijn van anderen.

Hij zag weer voor zich hoe ze opgewonden over de reis had verteld. Ze moest een boekenverzameling inventariseren, de opdracht specificeren, de hoeveelheid werk inschatten, een begroting opstellen.

‘Dit is de eerste keer dat hij me in mijn eentje zo’n belangrijke opdracht laat doen!’

Nine was een beeldschone, zesentwintigjarige brunette met een kleine mond en een ongelooflijk intense, heldere blik. Ze werkte in het atelier van Léon Florentin, als boekbinder en res-

taurateur van antiquarische boeken, een zeer eenzame, stille bezigheid die perfect bij haar paste en waarin ze een grote vaardigheid toonde. Toen meneer Florentin haar in de leer nam, had ook hij zich afgevraagd waar haar lichte accent vandaan kwam. Hongarije? Nederland? Scandinavië? In werkelijkheid ging het om een spraakprobleem. Nine was al sinds haar tienerjaren voor negentig procent doof. Het weinige dat ze opving bereikte haar 'als door een kussen', zo had ze het François uitgelegd.

Aangezien ze zichzelf niet meer kon horen, had ze langzamerhand steeds meer moeite gekregen met articuleren. Omdat ze bang was te schreeuwen zonder zich daarvan bewust te zijn, had ze zich aangewend heel zacht te spreken, je moest je best doen om haar te verstaan. Ze keek de mensen zo indringend aan dat menigeen erdoor in verlegenheid werd gebracht. Het duurde even voor ze begrepen dat ze aan het liplezen was. Ze vermeed drukke gelegenheden, daar voelde ze zich verloren en was ze bang iets niet te begrijpen, zich belachelijk te maken. Ze had nooit gebarentaal geleerd of wat voor prothese dan ook geprobeerd, daar wilde ze niets van weten, zo is mijn leven nou eenmaal, zei ze, maar dat leven was een voortdurende, buitengewoon vermoeiende sociale inspanning, die zeldzame, maar verwoestende woedeaanvallen bij haar teweegbracht.

Nines weigering hulp te zoeken en François' machteloosheid hadden een stempel gedrukt op hun relatie. Vier jaar na hun eerste ontmoeting wist hij nog steeds heel weinig over haar (eenvoudige kindertijd in Courbevoie, moeder op jonge leeftijd overleden, vader leraar, een middelmatige mediëvist, gestorven als alcoholist). Hun relatie was er een van veel hartstocht en veel ruzie. Zij was lichtgeraakt, vaak overgevoelig. Hij was ook niet altijd even handig. Het was ingewikkeld tussen hen.

Waar was ze toch? François wist de naam van de klant in Normandië niet. Meneer Florentin had een paar dagen vrij genomen en zat ergens in de Auvergne, hij had geen telefoonnummer achtergelaten.

Op dit moment woonde François de redactievergadering bij van *Le Journal du Soir*, die iedere ochtend in aanwezigheid van de afdelingschefs werd gehouden.

Zijn deelname bestond eruit dat hij deed alsof hij het gesprek volgde, hij keek naar zijn baas zonder te luisteren. Adrien Denissov was de enige die was blijven staan, alsof het nog niet genoeg was om zo lang te zijn, hij torede twee koppen boven iedereen uit. Hij zag er helemaal niet uit als een jonge held, maar was een buitengewoon aantrekkelijke man, en hoewel hij getrouwd was en kinderen had, schreef men hem vele veroveringen toe.

Deze vergadering was het toneel van allerlei discussies, confrontaties en duels over een kop, een foto, een voorpagina, een onderwerp, waarbij Denissov het pleit beslechtte als de hoofdrolspelers elkaar voldoende hadden toegetakeld. De klassieker onder deze wedstrijden was de strijd tussen Stan Malevitz, hoofdredacteur nieuwsberichten, en Arthur Baron, verantwoordelijk voor de afdeling politiek en diplomatie. Hun homerische scheldpartijen en scherpe replieken deden al meteen na het eind van de vergadering de ronde door de krant, en kwamen nu al voor in de mooiste pagina's van de annalen van het dagblad.

Er zou vandaag geen vechtpartij zijn, want Malevitz was afwezig. 'Niet echt iets om trots op te zijn, op zijn leeftijd...'

'Hij zal wel terugkomen met jeugdpuistjes...'

Iedereen maakte zich er vrolijk over dat Malevitz op zijn zevenenvijftigste nog een blindedarmonsteking had gekregen.

'Heeft iemand hem lolly's gestuurd?'

François glimlachte beleefd. Sinds hij vier jaar eerder de beroemde 'zaak Mary Lampson' had verslagen, de moord op een actrice in een buurtbioscoop, werd hij erkend als het grootste talent van de afdeling nieuwsberichten. In die hoedanigheid had hij het voorrecht Malevitz te mogen vervangen, hij zou het niet netjes hebben gevonden deel te nemen aan de algehele hilariteit waarvan zijn baas het doelwit was.

Applaus.

François schrok op uit zijn gedachten. 'Ja, heel goed,' mompelde hij.

Denissov toonde zijn team de laatste pagina van de editie van die dag, die volledig bestond uit grote foto's met alleen een bijschrift, een idee van hem dat volkomen nieuw was voor de Parijse kranten en heel populair bij de lezers. Het was een ritueel, ze namen de tijd om de pagina te analyseren en hem in stilte te beoordelen, waarna de goedkeuring met algemene instemming plaatsvond, behalve als iemand een voorbehoud maakte of kritiek uitte. Er zat geen enkel systeem in de keuze van de foto's, ze plaatsten iets wat geen plek had gevonden bij een artikel, een grappige, opmerkelijke of geruststellende afbeelding. De pagina moest een afspiegeling zijn van de actualiteit: bruisend en gevarieerd.

Linksboven een omkaderde foto van een verkreukelde auto, verkeersongevallen waren erg populair. François kende de afbeelding, hij was genomen door zijn zus, Hélène, die als freelancer werkte voor *Le Journal*. Vier jaar eerder had Denissov een aantal van haar foto's van Indochina gezien, hij vond dat ze talent had en deed regelmatig een beroep op haar. François keek wel uit erop te wijzen (Denissov wist het heel goed) dat de foto niet op straat was genomen, zoals de camerahoek en de aanwezigheid van een man in een regenjas deden vermoeden, maar in de garage waar het voertuig naartoe was gebracht. Het was een vergeeflijke verdraaiing van de waarheid, die iedereen voor lief nam, het was voor de goede zaak, zo luidde de geijkte formule, en die zaak was *Le Journal du Soir*.

De belangrijkste onderwerpen van de editie van die dag passeerden nu de revue.

François was nog steeds in gedachten bij Nine en haar verontrustende verdwijning. Zijn bezorgdheid groeide. Hij had al duizendmaal gevreesd dat hij haar zou verliezen. Dat ze zichzelf zou verliezen. Hij probeerde zichzelf weer tot rede te brengen. Laat haar toch met rust. Datzelfde had zijn zus Hélène, die een hechte band had met Nine, tegen hem gezegd. Je hoeft je toch niet zo druk te maken over iemand die de trein heeft gemist, dacht hij, maar zijn gevoel van onbehagen kwam niet uit de lucht vallen. Hij was zich er al langer van bewust hoe kwetsbaar Nine was. Ze kon vaak heftig reageren, zich overgeven aan bepaalde

zwakheden. Hij deed zijn best haar niet te zien als iemand met problemen, maar het was sterker dan hijzelf, hij maakte zich vaak zorgen over haar onevenwichtigheid.

Toch probeerde hij zich te concentreren op wat er besproken werd, want Denissov zette zijn gebruikelijke gezicht op, met die typerende manier van op zijn onderlip bijten en met zijn hoofd knikken, het zag er nogal zelfingenomen uit.

‘Heren, de volgende week gaan we ons concentreren op... vrouwen!’

‘Ha...’

Die kreet was des te ongeremder aangezien er geen vrouwen bij de redactievergadering aanwezig waren.

‘Jammer genoeg niet op hun beste kant...’

‘Oei...’

Denissov gaf weer eens blijk van zijn hang naar het theatrale en hield een pagina omhoog waarvan de kop meteen gelezen werd:

Zijn Françaises smeerpotsen?

Ook al waren ze met mannen onder elkaar, iedereen vond het een gênante vraag. Na enig nadenken een schandalige vraag. François vond hem zelfs ronduit beledigend.

De pagina was geïllustreerd met een grappig bedoelde tekening van een glimlachende vrouw die zich voor een spiegel aan het opmaken was. Ze droeg een beha, men durfde nauwelijks een verband te leggen met de kop van het artikel.

Denissov was in zijn nopjes. De reactie van zijn hoofdredacteuren bevestigde zijn vermoeden. Hij liet zijn armen zakken, zette zijn grote hoornen bril op en begon hardop de inleiding van het artikel te lezen.

*De Française staat algemeen bekend als
een elegante, aantrekkelijke vrouw*

**Verhult die reputatie
een harde waarheid?**

Hij legde de pagina weer op zijn bureau en glimlachte breed.

‘Het is een onderzoek naar de vrouwelijke hygiëne. Vijf artikelen in vijf dagen.’

Iedereen was stomverbaasd.

‘Wie heeft het geschreven?’ vroeg François.

‘Forestier.’

Die naam zei niemand iets.

‘Ik wilde niet het risico lopen dat iemand anders op het idee zou komen,’ vervolgde Denissov. ‘Daarom heb ik een freelancer gevraagd. Als de artikelen succes hebben, neem ik die persoon in dienst.’

‘Maar zullen onze lezeressen zich niet beledigd voelen?’ vroeg Baron.

Denissov barstte in lachen uit. ‘Nee, helemaal niet! Ze zullen allemaal denken dat het over een buurvrouw of collega gaat. En als ze zichzelf erin herkennen, zullen ze dat nooit hardop zeggen. Geen probleem, we houden iedereen binnenboord.’

Denissov werd zelden tegengesproken. Hij had vaak goede ideeën, maar ditmaal was het ongemakkelijk, omdat het te maken had met het privéleven van vrouwen, het onderwerp riep gênante beelden op, het idee wekte totaal geen enthousiasme, maar de baas was opgetogen.

‘Heren, aan het werk!’

Dat was de leus waarmee de vergadering altijd werd gesloten.

François raakte plotseling in paniek. Het was nog maar een week tot zijn vertrek voor de ‘processie van de Pelletiers’, en de gedachte was bij hem opgekomen: wat zou hij doen als Nine tegen die tijd nog niet was komen opdagen?

Als specialist op het gebied van de nieuwsberichten wist hij als geen ander dat als de jonge vrouw over een week nog steeds niet terug was, het een heel ander verhaal zou worden, de politie zou erbij betrokken worden, de kranten zouden informatie publiceren... Bij dat vooruitzicht liep er een rilling over zijn rug.

Het zou wel wrang zijn als Nines verdwijning het eerste geldige excuus zou zijn om het corvee van Beiroet te ontlopen, dacht hij.

Wat voor François een kwelling was, was voor Hélène hooguit licht verontrustend, zij wist dat Nine een beetje vreemd en zelfs onvoorspelbaar was. Ze twijfelde er niet aan dat het mysterie snel zou worden opgehelderd. Ze hoopte alleen dat... Nee, hoe ze ook nadacht, ze kon zich niet voorstellen dat Nine verliefd zou worden op een andere man dan haar broer. Maar je weet maar nooit...

Op dit moment struinde ze de schappen van La Samaritaine af, op zoek naar een cadeautje voor Colette, het dochtertje van haar broer Jean. Ze was bijna drie jaar oud, en Hélène was dol op haar. Ze praatte nog niet zo goed (was ze niet een beetje laat?), maar had een doordringende, oplettende blik, die duidde op een helder verstand, zonder dat ze dit liet blijken, wat verrassend was voor een kind van die leeftijd. De verhouding met haar moeder was nooit erg harmonieus geweest, zou dat de oorzaak kunnen zijn van de afwijzende houding die je soms bij haar zag, armen over elkaar, stuurse blik, samengeknepen lippen?

Nine, die ook erg gesteld was op het meisje, vond dat ze er niet gelukkig uitzag, en Hélène kreeg bij de aanblik van het kind soms een onbestemd gevoel in haar buik.

Ze was drieëntwintig en de meesten van haar vriendinnen waren al moeder of zouden dat binnenkort worden. Bij haar was daar geen sprake van, nog niet, en bovendien was er een man voor nodig. Aan kandidaten geen gebrek, want Hélène was erg knap, met prachtig blond haar, een fijngevormd gezicht, en de sensuele mond die een beetje het familiekenmerk was. En daarbij alles wat mannen aantrekkelijk vonden op het gebied van borsten en billen, ze werd regelmatig nagefloten op straat. In de metro moest ze zich vaak in bochten wringen om te ontsnappen aan handtastelijkheden.

En het was hoe dan ook niet het goede moment, zeker niet met hem... de man in haar leven.

Hélène schudde haar hoofd bij die overpeinzing, ze hield haar gedachten liever bij de kleine Colette.

Haar schoonzus had haar als peettante gevraagd. Alles moest gebeuren 'zoals het hoort', wat in Genevièves optiek betekende

‘zoals iedereen het doet’. Ze werden getrakteerd op suikerbonen, die niemand at, op een mis, waar niemand normaal ooit heen ging, ze moesten een gegraveerde zilveren beker cadeau geven, die zwart stond te worden in het Henri II-buffet en alleen maar tevoorschijn werd gehaald op bepaalde zondagen, bijvoorbeeld wanneer Geneviève erin slaagde de broers samen te brengen. Die familiebijeenkomsten waren beslist een obsessie voor de Pelletiers...

Hélène koos voor een gele rammelaar die binnen haar budget paste en liet hem als cadeautje inpakken. Haar salaris was niet geweldig. Ze leverde bijdragen aan *Le Journal du Soir* en haar foto's werden geplaatst in nog een paar andere dagbladen en tijdschriften, maar de inkomsten hielden niet over, het bleef een balanceeract, elke maand was een nieuwe uitdaging.

Ze woonde in het tiende arrondissement, in een tweekamerflat aan de Rue de la Grange-aux-Belles, die was gereduceerd tot een eetkamer sinds ze de slaapkamer had omgebouwd tot doka, ze moest water in jerrycans meezeulen uit het berghok dat als keuken diende. Ze sliep op een bank, de wc was op de overloop, het was bijna overal hetzelfde in Parijs. Maar Hélène was er gelukkig.

Ze deelde de kleine ruimte met Joseph, een cyprese kat die van haar broer Étienne was geweest. Hij stond verbazend hoog op zijn poten en had een mysterieuze blik, zijn rechteroor was gespleten, waarschijnlijk tijdens een vechtpartij in een van zijn vorige levens. Hij telde er inmiddels drie, het eerste in Beiroet, het tweede in Saigon. Nu was hij een Parijzenaar. Hij vertoefde op hoogte, op een boekenkast, een wandmeubel, hij vond alles best. Bij Hélène bracht hij het grootste deel van zijn tijd door geleund tegen een Boeddhabeeldje, een goedkoop aardewerken geval dat ze had meegenomen uit Indochina, en van daaruit bekeek hij de wereld met een ernstige, doordringende blik. Hij vond het leuk om onverhoeds op je schouders te springen, hij was nogal een grapjas.

Hélène was opgebloeid, ze kreeg steeds meer vertrouwen in haar eigen talent en was er zeker van dat de precaire omstandig-

heden van haar bestaan de prijs was die ze moest betalen voor haar onafhankelijkheid, dat de toekomst haar toelachte.

Ze stopte het cadeautje voor Colette in haar tas en zuchtte. Alsof het nog niet genoeg was dat ze over tien dagen naar Beiroet moest vertrekken, moest ze in de tussentijd ook nog een zondagsmaal doorstaan bij Geneviève en Jean, die af en toe nog Bollie genoemd werd, omdat hij altijd een beetje gezet was geweest. Gewoonlijk sloeg Hélène die uitnodiging af, maar ditmaal had ze hem geaccepteerd. Zelfs Bollie was verbaasd geweest. 'O, kom jij ook?'

Ze ging regelmatig bij haar 'petekind' langs (Geneviève was dol op dat woord). Alleen zou ze die dag niet voor Colette komen, maar omdat ze geen geschiktere gelegenheid had gevonden om met François te praten.

Ze moest een keer door de zure appel heen bijten, het werd onderhand dringend.

Maandag zou het te laat zijn.

Dus ja, zondag, prima, ik zal er zijn, had ze tegen Bollie gezegd, en hoe dichterbij de bewuste dag kwam, hoe wanhopiger ze naar woorden zocht.

Hélène sloot haar ogen.

Mijn hemel, hoe ging ze dit uitleggen? Ze was al drie weken lang haar zinnen aan het voorbereiden, ze beschikte over een imposante voorraad formuleringen, waarvan er veel grensden aan beledigingen, want ze kon zich niet voorstellen dat François kalm zou blijven, het zou absoluut op heibel uitlopen.

Haar broer was zeer getalenteerd. Bij *Le Journal* was hij altijd degene die de meest rake koppen verzoon, degene bij wie collega's stilletjes advies kwamen vragen als ze een invalshoek voor een artikel zochten. Maar hij zat zich al een hele tijd te verbijten. Hij had dit beroep niet gekozen om zich tot in lengte van dagen bezig te houden met verslagen over huiselijk geweld, roofmoorden en inbraken in juwelierszaken. Hij droomde van grote reportages, sociale journalistiek. Denissov was niet van plan iets te veranderen aan een uitstekend functionerend team en hield zich doof.

En nu ging H    ... Ze werd misselijk als ze eraan dacht, aan die ongelukkige reeks gebeurtenissen. Dat zou ze François moeten uitleggen. Zou hij wel naar haar luisteren?

Twee weken eerder had Denissov het over juffrouw Blanche gehad, die beschouwd werd als een van de meest sexy secretaresses van de redactie. ‘Ze zou zich wel wat beter mogen wassen!’ had H     eruit geflapt. Denissov had verbaasd gezwegen. ‘Ja, echt! Ze zou haar tanden kunnen poetsen en zich wat vaker helemaal wassen, maar ja...’ Eigenlijk bevestigde H     een algemene observatie die voor alle vrouwen gold: hygiëne was niet hun voornaamste zorg.

‘Weet je het zeker?’ had Denissov gevraagd.

‘Honderd procent!’

Ze had vriendinnen die slechts één keer per week schoon ondergoed aantrokken en hun step-in maar eens in de maand wassen.

Wat voor H     slechts een treurige constatering was, zag Denissov onmiddellijk als aanleiding voor een opwindende reportage. Binnen een kwartier had hij een budget voor haar geregeld om een week lang vijf meisjes in dienst te nemen voor een enqu   te. Ieder twintig vragenlijsten. Honderd vrouwen aan wie dezelfde vragen zouden worden gesteld. ‘Maar zonder hun argwaan te wekken, h  ? Je doet alsof het een enqu   te over schoonheidsproducten is, dan kom je heus wel wat te weten. En zorg ervoor dat er van alles bij zit, arbeidervrouwen, huisvrouwen, vrije beroepen, iedereen moet zich aangesproken voelen!’ Hij had haar nog een week extra gegeven om een serie van vijf artikelen te schrijven. Zonder dat ze het zich bewust was, had hij haar zojuist bevorderd naar de redactie, iets wat ze altijd had geweigerd. En naar onderzoeksjournalistiek, waarvan haar broer vergeefs droomde.

Denissov was een slimme vogel, hij had tegen H     gezegd: ‘Je kunt maar beter een pseudoniem gebruiken.’ Officieel kon daarmee het verschil gemaakt worden tussen de fotografe en de journaliste. Die truc was nogal doorzichtig, François zou er vast niet in trappen.

En het zou er niet beter op worden wanneer hij, vroeg of laat, achter haar affaire met Denissov zou komen. Het viel niet te ontkennen dat veel meisjes hun succes te danken hadden aan hun charme, zo ging dat nou eenmaal. Toch voelde H    ne zich slecht op haar gemak, want in haar geval was het zowel waar als onwaar. Waar, omdat Denissov haar die reportage nooit zou hebben aangeboden als hun gesprek niet in de hotelkamer had plaatsgevonden waar ze elkaar regelmatig ontmoetten. Onwaar omdat Denissov zijn hele leven wijdde aan *Le Journal* (niets was belangrijker voor hem) en hij H    ne nooit zo'n onderzoek zou hebben toevertrouwd als hij niet had gedacht dat ze daarvoor geschikt was. Leg dat maar eens uit aan François!

Nu had ze spijt dat ze gewacht had tot die lunch bij Bollie om er met hem over te praten. Ze kon zichzelf wel slaan. Ze dacht echt alleen maar aan zichzelf. Hoe had ze het in haar hoofd kunnen halen om zo'n soort gesprek te voeren in bijzijn van die arme Jean, die er de laatste tijd zo gekweld uitzag?

Misschien gingen zijn zaken minder goed dan hij liet blijken?

Drie jaar eerder had de oudste van de kinderen Pelletier een winkel met de naam Dixie geopend, waar tegen zeer betaalbare prijzen huishoudtextiel werd verkocht, gepresenteerd in bakken en manden, net als op de markt. De klanten hadden het heerlijk gevonden om rond te snuffelen en zes bij elkaar passende handdoeken en washandjes te vinden. In de handel is het een stelregel om voor een zo laag mogelijke prijs in te kopen en tegen een zo hoog mogelijke prijs te verkopen. Jean had iets anders bedacht: goedkoop inkopen en... goedkoop verkopen, maar in grotere hoeveelheden. Het was een doorslaand succes geworden. Dus had Jean het idee opgevat de winkel uit te breiden en naast huishoudtextiel ook dameskleding te gaan verkopen. Geneviève, zijn vrouw, die handdoeken en badlakens altijd al beneden haar stand had gevonden (om nog maar te zwijgen van de manier van uitstallen die deed denken aan een bazaar, ze vond het zo ordinair!), zag zichzelf al in een modezaak staan. In gedachten nam ze modeontwerpers in dienst, naaisters en leerling-naaisters, ze zag de eerste show al helemaal voor zich, in een Parijs

luxehotel. Toen ze begreep dat het om confectie ging, fronste ze haar wenkbrauwen. Toen ze begreep dat het om massaproductie ging, klapte ze dicht als een oester. Het was altijd hetzelfde met haar man, al zijn initiatieven liepen uit op banaliteit en slechte smaak.

‘Wie gaat die rommel kopen?’ vroeg ze toen Jean de eerste stalen meebracht.

‘Eh... de klanten?’

‘Ach, arme sukkel, je snapt er niks van, je weet niet hoe een vrouw in elkaar zit!’

‘Het is niet duur,’ opperde hij.

‘Maar goed ook!’ Ze hield een jurk van bedrukte stof omhoog alsof het een luier was die ze in de wasketel wilde gooien.

Jean vouwde zijn stalen weer op, maar ging verder met zijn plan, dat berustte op het idee dat vrouwen graag nieuwe kleren aantrekken. Hij zou jurken, bloesjes, rokken en truitjes aanbieden die weliswaar van middelmatige kwaliteit waren, maar zo goedkoop dat de klanten ze vaak zouden kunnen vervangen. Uiteindelijk is een jurk die tien jaar meegaat negen jaar uit de mode, zei hij bij zichzelf. Bovendien hoefde je maar om je heen te kijken om te zien dat er overal baby’s waren. Die moesten aangekleed worden, maakten zich vuil, groeiden snel... Ook zij hadden kleren nodig, en hoewel de kleintjes vaak de afdankertjes van de grotere kinderen kregen kon je daar niet eeuwig mee doorgaan, en veel moeders wilden kinderen met wie je ‘goed voor de dag kon komen’, zoals je die zag in tijdschriftreclames. Jean vond dat de damesafdeling moest worden uitgebreid met een andere, bestemd voor de kleintjes. Een jonge vrouw die voor zichzelf een goedkope jurk wilde kopen, bedoeld om maar één seizoen mee te gaan, zou onvermijdelijk doorlopen naar de afdeling waar ze met een klein budget hetzelfde kon doen voor haar kinderen.

In juni was Geneviève onder de indruk geweest van het pand dat Jean in gedachten had voor zijn tweede winkel, een gebouw dat deels warenhuis, deels magazijn was, prachtig gelegen op de hoek van het Place de la République.

‘Twaalfhonderd vierkante meter!’

‘Wat is het smerig,’ had ze alleen maar gezegd. Jean begreep dat hij op de goede weg was.

Behalve dat Geneviève, die heel druk was geweest met het opzetten van de eerste winkel, in de tussentijd had kennisgemaakt met de geneugten van de echtelijke luiheid en geen vinger had uitgestoken om hem te helpen.

Toen Jean beseftte wat een gigantische klus het zou worden om een winkel van deze omvang te openen, werd hij opeens verschrikkelijk bang. Het was een buitengewoon moeilijke periode, hij viel bijna tien kilo af (‘Je kunt het je veroorloven!’ zei Geneviève) en kreeg last van vreselijke zenuwpijnen waardoor hij hele ochtenden aan bed was gekluisterd, het kostte hem bovenmenselijke inspanningen om op te staan, het was soms een beproeving om aan het werk te gaan.

Was het allemaal niet te snel gegaan, vroeg hij zich meerder malen per dag af. Als hij berekende hoeveel hij had moeten lenen om dit project tot een goed einde te brengen kreeg hij hartkloppingen en deed hij geen oog meer dicht. Was hij misschien overmoedig geweest? Hij had altijd een notitieboekje op zak waarin hij koortsachtig de nieuwe cijfers optelde. Het totaal was om wanhopig van te worden.

En het was allemaal nog wel zo goed begonnen.

Jean kon er niet achter komen op welk moment het mis begon te gaan. Voor het verkoopsysteem dat hij had bedacht was de huur van een magazijn nodig, ze hadden er een gevonden in Montreuil, duizend vierkante meter, maar er waren minstens zes magazijnbedienden nodig om het goed te laten draaien. Waarbij je nog twee administratieve krachten moest optellen, mijn hemel, al die lui werden al een maand betaald en de winkel zou pas eind maart opengaan. En misschien zelfs pas begin april.

Het boekje trilde tussen zijn vingers terwijl hij het landschap voorbij zag glijden.

De trein terug naar Parijs had zojuist de buitenwijken van Charleville verlaten onder een koude, grijze hemel. De coupé

was leeg, afgezien van een jongeman in een te krap pak en met een rond brilletje, die eruitzag alsof hij van het seminarie kwam of ernaar terugkeerde. Jean telde 'vijftien', het aantal winkelmeisjes dat hij de volgende week zou moeten aanwerven om de opening voor te bereiden, de afdelingen in te richten, de producten van etiketten te voorzien. En 'twee', de magazijnbedienden die voor de constante bevoorrading moesten zorgen.

Hij was uitgeput, maar wist dat zelfs het slaapverwekkende geschommel van de trein hem niet zou helpen. De cijferkolom en de ontwijkende blik van de seminarist hielden hem wakker.

Slapen was altijd een probleem voor Jean.

De afgelopen nacht was vreselijk geweest.

's Avonds, in een restaurant vlak bij het hotel, had een stelletje dat twee tafels bij hem vandaan zat onophoudelijk zitten lachen terwijl ze elkaar tussen de gangen door op de mond zoenden. Jean kon zich de man niet meer herinneren, het meisje daarentegen... Haar jurk was wat omhooggeschoven toen ze was gaan zitten en haar blanke dijbeen, de bovenkant van haar kous en zelfs een deel van haar jarretel waren te zien, het was moeilijk om er niet naar te kijken. Als ze zich tegen haar metgezel aanvlijde (ze pakte alsmaar giechelend zijn nek vast en trok hem naar zich toe) zag Jean haar figuur, dat gekenmerkt werd door een buikje, maar vooral door twee volle, zware borsten, die de man maar al te graag heimelijk streelde, wat haar deed proesten van het lachen in haar servet. De ober, een grote kerel die met zijn gele snor en blonde haar wat op een stuk touw leek, deed alsof hij niets zag. Zodra hij zich verwijderde, dacht de man dat hij veilig was en ging hij met zijn hand over haar borsten, soms zelfs onder haar truitje, en over haar dijen. De ober was het schouwspel niet ontgaan, hij stond onopvallend bij de keukendeur, een strategische positie vanwaaruit hij niets van het tafereel hoefde te missen. Plotseling merkte hij dat Jean naar hem zat te staren, maar dat bracht hem totaal niet in verlegenheid. Hij zocht zelfs naar een soort stille medeplichtigheid, knipoogde naar Jean met een blik van verstandhouding.

Jean was beduusd, hij probeerde zich wanhopig te concen-

treren op zijn eten, maar werd onweerstaanbaar aangetrokken door het schouwspel dat het stel hem bood.

Zodra hij zijn koffie had opgedronken was hij opgestaan, bij het verlaten van het restaurant had hij eindelijk het gezicht gezien van de jonge vrouw die nog steeds door de man bepoteld werd, ze was een brunette met kort haar, die hem deed denken aan het getekende portret van een lesbienne op het omslag van een roman die een schandaal had veroorzaakt en die hij niet had durven kopen.

Tot overmaat van ramp had het stel zijn intrek genomen in hetzelfde hotel als hij. Voor hij naar bed ging stond Jean een sigaret te roken op het balkon, toen ze arriveerden. Het meisje lachte niet meer zo hard als in het restaurant. Ze verbleven in de kamer naast hem. Hij had ze bijna de hele nacht gehoord. Als het even wat rustiger was, zakte hij uitgeput weg, maar werd dan plotseling weer gewekt door gehijg, gekreun, de kreetjes van de vrouw, hij stelde zich voor hoe haar borsten heen en weer zwaaiden boven de buik van de man. Niemand kwam er wat van zeggen. Het was een goedkoop hotel en er waren maar weinig mensen.

Jean werd wakker geschud door deze herinnering en boog zich weer over zijn kolom met cijfers.

De vorige dag waren de onderhandelingen met de baas van een bedrijf waar rokken en blouses gemaakt werden niet in zijn voordeel verlopen. De deadlines waren inmiddels te krap om nog ergens anders te kijken, hij had opnieuw moeten besluiten zijn winst te verlagen. Alles had te veel gekost, de werkzaamheden aan de winkel, het inhuren van personeel, de contracten met de leveranciers.

En daar kwam nog bij dat Geneviève sinds de geboorte van Colette erg koopziek was geworden.

Om te beginnen had ze geëist dat ze zouden verhuizen.

‘Met een kind dat zo lastig is als dat van ons verwacht je toch zeker niet dat ik in dit krot blijf wonen!’ had ze aangevoerd.

Jean vond Colette niet bijzonder moeilijk...

Geneviève schetste een beeld van hun dochter waarin hij haar nauwelijks kon herkennen. Er ging geen dag voorbij waarop hij

bij thuiskomst niet een reeks jammerklachten moest aanhoren, die zoals Jean zich kon herinneren al in de eerste weken was begonnen. Hij had er niet al te veel aandacht aan geschenken, een bevalling is een zware beproeving, het is normaal dat Geneviève prikkelbaar is, zei hij bij zichzelf, ze heeft slaap nodig. Ze had het wiegje in een wandkast gezet waarvan ze de deuren half dicht hield. 'Wat is dat kind luidruchtig, ik doe geen oog dicht,' zei ze. Dat was vreemd, Geneviève zou er niet veel last van moeten hebben want ze viel meestal in slaap zodra ze ging liggen, en Jean had haar nog nooit voor de ochtend wakker zien worden. Borstvoeding geven was al net zo moeilijk gegaan als slapen. 'Ik kan er niet meer tegen,' had ze aan het einde van de tweede week tegen de dokter gezegd. 'Ze doet me vreselijk pijn!' Ze waren meteen overgegaan op flesvoeding. 'Maar toch,' vroeg die beste dokter Paul zich af, 'ik zie geen borstontsteking of stuwings, geen verstopt melkkanaal of spruw, ik begrijp niet waar die pijn vandaan kan komen...'

Het was allemaal erg moeilijk voor Jean, hij was veel gaan houden van dat kleine baby'tje. Als het kind huilde terwijl Geneviève toevallig nog wakker was, en hij opstond, zei ze: 'Dat moet je niet doen, anders raakt ze eraan gewend en dan zitten we met de gebakken peren!' In tegenstelling tot zijn vrouw stond het hem helemaal niet tegen om haar te verschonen ('Ik word er misselijk van!' zei Geneviève), met talkpoeder te bestrooien en aan te kleden, en hij vond haar heel schrandere. Hij kreeg daar trouwens veel voor terug, want Colette begroette hem altijd met vreugdekreetjes. 'Wat is dat kind toch druk, ze kan echt geen moment stilzitten,' zei haar moeder.

De 'problemen' die Colette haar bezorgde hadden ertoe geleid dat Geneviève talloze eisen was gaan stellen.

Jean had er hard voor moeten knokken om haar te laten afzien van een appartement met badkamer en wc. Ze hadden uiteindelijk een driekamerappartement gevonden in de Rue Paradis, dat nog altijd een derde duurder was dan waar Jean op had gerekend. 'Dit is echt wel het minste! Je kunt wel zien dat je je niet vaak met je dochter bezighoudt!'